

Eva Hadravová: *Slyšet nevyřčené: Materialita hlasů literárních postav*

(posudek vedoucího diplomové práce na oboru Komparatistika na FF UK v Praze)

Cíl práce, její účel a směřování

Diplomantka si objevila produktivní téma, jemuž dosud nebyla věnována souhrnná pozornost, protože v rámci jednotlivých disciplín, zkoumajících fungování vyprávění (teorie vyprávění, naratologie, stylistika), se nevyjevovalo jako téma stěžejní či jinak výrazné. Užitečnost zkoumání „imaginárně-zvukových podnětů referujících k obsahu výpovědi, a to i během tichého čtení“ (s. 1), vyvstala do popředí až s nástupem rozhlasových či jevištních dramatinizací a především audioknih. Práce je tudíž svým způsobem průkopnická a objevitelská. Proto musí ověřovat jednotlivé možné přístupy a jejich vzájemným vrstvením hledat cestu, jak vůbec daný jev analyzovat. To činí s respektem a s dostatečně sebe-reflexivním zřetelem – neusiluje o jednoznačné řešení, které by vzalo v potaz jen to nejviditelnější, co se nabízí, ale zkoumá vnáší do hry různorodé pohledy a podněty. Pečlivost a respekt ke složitosti zkoumané problematiky činí tuto práci výjimečnou a produktivní v rámci celkového oborového bádání.

Metodologie

Vyznění a přínosu práce prospívá, že respektuje a využívá širokou škálu základní naratologické literatury. Navazuje tedy dialogicky na to, co je oborově respektováno, a zároveň srozumitelně od těchto východisek postupuje dál k vlastní analýze „fikční fysis hlasu“. K čitelnosti a podnětnosti práce přispívá i fakt, že zřetelně odděluje to, co autorka přejímá z dosavadní literatury, od svých vlastních argumentačně analytických postupů. Ocenit je třeba i to, že pro analýzu je v potaz brán velmi široký segment naratologické i jiné odborné literatury (včetně výzkumů orality), a přitom práce nesklouzává v pouhé konspektování či v kolážování směsice zcela různorodých podnětů a tezí.

Z důvodů rozsahu i zakladatelské pozice je zcela pochopitelné, že autorka se zaměřuje na nejproduktivnější a nejvýraznější projevy fikční fysis hlasu – tedy na promluvy postav realizované pomocí přímé řeči. Na takto izolovaném segmentu pak oprávněně rozvíjí tezi o autenticitě (ve smyslu jedinečnosti i původnosti) tohoto hlasu. Jak však sama zmiňuje, přímá řeč je jen jedním z možných narativních způsobů vyjádření promluvy postavy a může postupně přecházet do způsobů jiných – nejen do řeči polopřímé a nepřímé, kde již je rozdíl od řeči přímé dostatečně zjevný, ale i do neznačené řeči přímé. Celá tato problematika se z dobrých důvodů klade mimo dosah této diplomové práce, což ale neznamená, že by takto odložená měla i nadále zůstat. Právě postupný přechod z jednoho typu promluvy do jiného klade otázku, zda a nakolik lze následně uvažovat o nějakých zlomcích či dílčích prvcích fikční fysis hlasu i u řeči neznačené přímé, polopřímé, smíšené (je-li tato Doleželova klasifikační položka vskutku relevantní) a nepřímé. Nevytýkám práci, že toto neřeší, ale do budoucna bude třeba i tuto oblast prozkoumat.

Práce s odbornou literaturou

Jak již bylo řečeno, práce je vystavěna na širokém spektru relevantní odborné literatury, jež je důsledně respektována, a jejíž vyznění není tedy interpretačně upravováno tak, aby umožňovalo co nejvíce deklarovat a rozvíjet vlastní hypotézy. Zřetelná je i hranice přebírání podnětů a jejich kreativního domýšlení, rozvíjení a vytváření svého vlastního výkladu. Cítím povinnost ocenit, že Eva

Hadravová se touto odbornou literaturou obklopila a probírala zcela samostatně, aniž by bylo nutné jí některé zdroje připomínat či jí jejich využití naopak rozmlouvat.

Styl a prezentace

Výklad je podán s markantním úsilím o přesnost a zřetelnost postupu. Zvolený styl a terminologická zatíženost činí text náročným, ale dobře vnímatelným. Instruktivní je již zmíněný sebe-reflexivní zřetel, tedy tematizace vědomí, že postupovat by bylo možné různými cestami, a proto je dobré dát najevo, proč volím právě danou cestu. Výkladovou preciznost umocňuje i styl, který dává najevo úsilí problematiku řešit, a nikoli jen generovat sofistikovaně znějící výpovědi. Součástí tohoto stylu je i zjevné a sympatické zanícení, které ale nevnáší do textu rysy deníčkovosti či příliš personalizovaných postojů.

Celková koherence a akademická disciplinovanost

Tato diplomová práce je ilustrativní ukázkou respektu k akademické disciplinovanosti v dobrém slova smyslu. Dobře zvolené, tedy vydatné a zároveň slušně izolovatelné téma umožnilo vytvořit práci, která má kompozici a styl a vytváří koherentní text, který je přínosný pro soudobé bádání v oboru a umožňuje, aby z něj byly nejen čerpány podněty, ale aby na něj mohlo být produktivně navazováno tak, aby téma poskytlo další podněty a aby byl postupně dočerpáván i další potenciál, který dané téma vykazuje. Ať už v dalších pracích autorky, anebo v pracích jiných badatelů.

Práci vnímám jako pozoruhodně oborově přínosnou a zcela jednoznačně ji **doporučuji k obhajobě**. Navrhuji její hodnocení známkou **výborně**.

V Praze dne 10. 6. 2019

Prof. PhDr. Petr Bílek, CSc.